

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE LINGVICĂ „JORGU IORDAN – AL. ROSETTI”
REZULTATELE MONITORIZĂRII POSTURILOR DE RADIO ȘI DE TELEVIZIUNE
în luna martie 2011

În luna martie 2011 au fost monitorizate (de către echipa alcătuită din Blanca Croitor, Adina Dragomirescu, Ana-Maria Mihail, Carmen Mîrzea Vasile, Isabela Nedelcu, Alexandru Nicolae, Irina Nicula, coordonator Rodica Zafiu) 12 posturi de televiziune (TVR 1, Antena 1, Pro TV, Realitatea TV, Prima TV, TVR 2, TVR Cultural, Kanal D, Antena 3, B1 TV, OTV și 10 TV) și două posturi de radio (Radio România Actualități și Europa FM), alese în funcție de: audiență, acoperire națională, pondere a emisiunilor informative și de dezbateri, asumarea unui rol cultural și educativ. S-au efectuat 300 de ore de monitorizare, urmărindu-se în primul rând transmisiunile de la orele de vârf, în special emisiunile de știri și dezbateri. Au fost monitorizate sub aspect lingvistic doar intervențiile verbale și mesajele scrise (titrări, crawluri) pentru care își asumă responsabilitatea redactorii și colaboratorii posturilor respective, nu și secvențele verbale aparținând invitaților în studio.

1. Ca și în precedentele sesiuni de monitorizare, în cursul lunii martie au fost înregistrate câteva greșeli elementare de scriere, în titlurile sau în crawlurile unor emisiuni de televiziune. Unele privesc scrierea substantivelor, a adjectivelor și a verbelor (la imperativ) cu *ii / iii* final: „Nu vreau să îmi sperii **copii**” (Antena 1, 16.III) – corect: *copiii*; „asasinându-și **proprii** cetățeni” (Antena 1, 20.III) – corect: *propriii*; „Cu **ochi-n patru**” (TVR 1, 22.III) – corect: *ochii*; „**Zii**, că focul foc a luat”; „**Zii** lăutare...” (10 TV, 12.III) – corect: *Zi* (sau, într-o altă interpretare sintactică, *Zi-i*). S-a greșit și în scrierea cu *ii* în interiorul cuvântului: „**fica** președintelui” (Antena 3, 18.III) – corect: *fiica*. Alte erori privesc fie absența unei cratime necesare – „și noi avem 200, **mâncați-aș**” (Kanal D, 23.III) – corect: *mânca-ți-aș* –, fie prezența aberantă a cratimei: „**TATĂ-L** SCHIMBĂ SCUTECELE” (Kanal D, 7.III) – corect: *tatăl*.

2. Dintre greșelile de punctuație, continuă să fie numeroase cele legate de utilizarea virgulei, de exemplu omiterea acesteia atunci când trebuie să separe două propoziții principale juxtapuse: „L-au arestat_ ce mai vrei?” (Kanal D, 4.III); „Îți dau banii_ îmi dai chitanța” (TVR 2, 5.III). Virgula apare și incorect plasată între subiect și predicat: „În câteva minute vine la Nașul_ Măriuca Vulcănescu” (10 TV, 10.III).

3. În domeniul pronunțării, una dintre cele mai frecvente greșeli continuă să fie rostirea greșită a lui *x* intervocalic, pentru care mulți vorbitori tind să generalizeze forma *cs*: *executare* [ecsecutare] (Prima TV, 14.III) – corect: [egzecutare]; *exemplu* [ecsemplu] (Antena 3, 19.III, Antena 1, 30.III) – corect: [egzemplu]; *există* [ecsistă] (Antena 1, 30.III) – corect: [egzistă]; *examenul* [ecsamenul] (OTV, 27.III) – corect: [egzamenul]; *exact* [ecsact] (OTV, 14.III, 23.III, Pro TV, 7.III, TVR Cultural, 7.III) – corect: [egzact].

Față de etapele de monitorizare precedente, s-a constatat un progres în evitarea rostirilor incorecte (cu [e] inițial, în loc de [ie]) ale formelor verbului *a fi* și ale pronumelui personal cu *e* grafic inițial. A fost însă înregistrată greșeala complementară, rostirea necultivată [ie], în loc de [e], la inițiala unui neologism: „ședința anuală a euroregiunii [**ie**uroregiunii]” (Radio România Actualități, 30.III) – corect: [euroregiunii]. Au apărut, mai ales la unele posturi de televiziune, forme caracteristice vorbirii neîngrijite: *servici* (Realitatea TV, 22.III, OTV, 12.III, 23.III) – corect: *serviciu*; *ștatul de plată* (Antena 3, 16.III) – corect: *statul*; *propțiile sondaje* (Antena 3, 31.III) – corect: *propriile*.

4. În morfologia nominală s-au înregistrat destul de multe forme și construcții nonstandard, ilustrând în primul rând tendința foarte extinsă de înlocuire a exprimării flexionare a genitivului sau a dativului numelor proprii feminine terminate în vocală prin construcții cu marca invariabilă *lui/lu'*: „**lu' Gabriela**” (OTV, 6.III) – corect: *Gabrielei*; „**lui Mirela**” (OTV, 12.III) – corect: *Mirelei*; „**lui Oana**” (OTV, 13.III) „**lu' Oana**” (Pro TV, 31.III), „a **lu' Oana**” (OTV, 25.III) – corect: *Oanei*; „**lu' Monica**” (OTV, 17.III) – corect: *Monicăi*; „**lui Andreea Marin**” (OTV, 30.III) – corect: *Andreei*. Folosirea mărcii *lu(i)* în locul desinențelor a fost înregistrată și în cazul unor pronume: „Cui dai, **lu' ăla** care are casă?” (OTV, 6.III) – corect: *ăluia*; „Gabriela Botezat, **lu' care** i-a luat hainele” (OTV, 6.III) – corect: *căreia*; „nu aveți telefonul lui, al lor, al **lu' cineva**?” (OTV, 27.III) – corect: *cuiva*. La postul de televiziune care a furnizat cele mai multe exemple de erori de acest tip s-a înregistrat destul de frecvent și construcția neîngrijită cu prepoziția *la*, în locul mărcii flexionare a genitivului sau a dativului: „de să pune în spate, la luneta **la mașină**” (OTV, 12.III) – corect: *mașinii*; „Să schimbăm titlul **la emisiune**” (OTV, 25.III) – corect: *emisiunii*; „le bagi pă gât **la prefecturi**” (OTV, 6.III) – corect: *prefecturilor*; „Eu sunt împotriva **la amândoi**” (OTV, 6.III) – corect: *amândurora*.

5. În morfologia verbală, s-a constatat din nou că formele hibride de indicativ imperfect – *vroiam, vroia, vroiau* etc. – se folosesc la multe dintre posturile monitorizate în locul celor corecte, fără *-r-* în radical – *voiam, voia, voiau* etc.: Antena 1, 11.III, Antena 3, 16.III, Europa FM, 14.III, Kanal D, 7.III, OTV, 4.III, 8.III, Prima TV, 13.III, Pro TV, 5.III, Radio România Actualități, 30.III, TVR 1, 2.III, TVR Cultural, 7.III,

15.III. La unele posturi continuă să fie folosite formele greșite de conjunctiv *să aibe* și chiar *să aivă*, în locul celei corecte, *să aibă*: „și merită **să aibe** descendență” (Europa FM, 2.III); „s-ar putea **să aibe** vreo noimă” (Antena 3, 16.III); „numai **să aivă** afecțiunea” (OTV, 8.III).

6. Una dintre cele mai frecvente erori morfosintactice constă în dezacordul adjectivelor numerale compuse, formele de masculin fiind folosite în locul celor de feminin. Se poate vorbi de o tendință de invariabilizare a numeralului compus: „**doisprezece** amendamente” (Antena 3, 8.III) – corect: *douăsprezece amendamente*; „**doisprezece** luni” (Antena 3, 26.III, TVR 2, 18.III) – corect: *douăsprezece luni*; „**doisprezece** mii” (Antena 3, 19.III, Antena 1, 3.III, 10 TV, 22.III, Pro TV, 26.III) – corect: *douăsprezece mii*; „**doisprezece** persoane” (Antena 1, 16.III) – corect: *douăsprezece persoane*; „douăzeci și **unu** de ore” (Antena 3, 10.III) – corect: *douăzeci și una de ore*. Mult mai rar se folosește forma de feminin în locul celei de masculin: „o moțiune de cenzură semnată de **douăsprezece** parlamentari” (Realitatea TV, 9.III) – corect: *doisprezece parlamentari*; „patru lei și **douăsprezece** bani” (Realitatea TV, 23.III) – corect: *doisprezece bani*.

Ca și în etapele de monitorizare anterioare, s-a înregistrat destul de frecvent utilizarea fără prepoziția funcțională *pe* a pronumelui relativ *care* cu funcție de complement direct: „Știți că are un iubit **care-l** cheamă Adi” (Antena 1, 25.III) – corect: *pe care-l cheamă*; „din discuția **care** am avut-o înaintea emisiunii” (Europa FM, 2.III) – corect: *pe care am avut-o*; „o sumă **care** mi-o trimitea în cont” (B1 TV, 22.III) – corect: *pe care mi-o trimitea* etc. Greșeala a fost ilustrată de Antena 3, 6.III, 10.III, 12.III, 15.III, 30.III, Realitatea TV, 3.III, 10 TV, 16.III, 25.III, OTV, 4.III, 12.III, 23.III, 27.III, 30.III etc.

S-a înregistrat foarte frecvent, la majoritatea posturilor monitorizate, utilizarea parazitară a elementului *și* postpus prepoziției *ca*: „**Ca și** bunici, ați vrea să luați fetița acasă?” (Pro TV, 6.III) – corect: *ca bunici*; „returnarea celor 50.000 de euro **ca și** TVA” (Realitatea TV, 10.III) – corect: *ca TVA*; „De mâncat, din ce mâncați?... **Ca și** vase” (OTV, 4.III) – corect: *ca vase*; „nu se mai puteau manifesta **ca și intelectuali**” (TVR Cultural, 15.III) – corect: *ca intelectuali*; abaterea apare și la Antena 3, 1.III, 13.III, Realitatea TV, 23.III, Prima TV, 27.III, B1 TV, 21.III, Kanal D, 2.III, 10 TV, 25.III, OTV, 8.III, 14.III, OTV, 23.III, OTV, 29.III, TVR 2, 10.III, TVR 2, 11.III, TVR 2, 31.III.

La toate posturile monitorizate (Antena 1, 29.III, B1 TV, 26.III, Europa FM, 30.III, Pro TV, 25.III, OTV, 12.III, 30.III, TVR 1, 16.III, 30.III, TVR 2, 7.III, 8.III, TVR Cultural, 4.III etc.) a apărut construcția respinsă de normă în care *punct* (*din punct de vedere*) este nearticulat, deși e regentul unui genitiv: „din **punct** de vedere al vieții” (Antena 3, 11.III) – corect: *din punctul de vedere al vieții*; „din **punct** de vedere al măsurilor de protecție” (Realitatea TV, 15.III) – corect: *din punctul de vedere al măsurilor*.

7. Menționăm, pe scurt, câteva greșeli gramaticale mai puțin frecvente: folosirea unei prepoziții neadecvate în context: „care este acum **în** telefon” (OTV, 13.III) – corect: *la telefon*; „aș vrea să vă rog să rămâneți **în** telefon” (OTV, 16.III) – corect: *la telefon*; acordul accidental al adverbului: „sunteți **fermă** convinsă” (OTV, 27.III) – corect: *sunteți ferm convinsă*; anacolitul: „unul tușește, **unu-l** doare burtica” (B1 TV, 24.III) – corect: *pe unu-l doare*; „adică **faptul că** ți se oprește metabolismul, ți se încetinește, **sunt și riscuri uneori**” (10 TV, 29.III) – corect: *prezintă și riscuri uneori*; „în momentul în care a bruscă-o, atunci **fata i-a fost teamă**” (OTV, 27.III) – corect: *fetei i-a fost teamă*.

8. În domeniul lexico-semantic, pot fi menționate câteva pleonasme „clasice” – „și-**au adus aportul** doi avocați” (Pro TV, 2.III) – corect: *au contribuit doi avocați*; „**a început să porceadă** la executarea companiei Electrica” (Pro TV, 2.III) – corect: *a început executarea / a porces la executarea* – și anumite exprimări redundante, produse prin contaminarea unor construcții: „Unii și-au uns vioara cu care cântau **acum șaiszeci de ani în urmă**” (Kanal D, 4.III) – corect: *Unii și-au uns vioara cu care cântau acum șaiszeci de ani / cu șaiszeci de ani în urmă*; „le omoară **expresia mimicii**” (OTV, 25.III) – corect: *le omoară expresia feței / le omoară mimica*.

Dintre calcurile semantice după engleză, semnalăm două: „Vocea sa, extrem de **versatilă**, acoperă repertoriu vast” (TVR Cultural, 20.III) – recomandat: *Vocea sa, extrem de nuanțată/ expresivă/ flexibilă*; „Atâta **dedicație** rar s-a mai pomenit” (Kanal D, 2.III) – recomandat: *atâta dăruire*.

*

În concluzie, cele mai multe greșeli înregistrate în această perioadă – mai ales la unele posturi de televiziune (OTV, televiziunile de știri) – sunt forme și construcții nonstandard, ilustrând extinderea în mass-media a registrului oral-popular. Unele abateri, care reprezintă tendințe puternice, contagioase, ale uzului (*ca și*, numeralul invariabil *doisprezece*) sunt, din păcate, cel puțin la fel de frecvente ca în anii trecuți. Se constată însă, ca rezultat pozitiv al autosupravegherii modului de exprimare, o reducere a numărului de erori din celelalte categorii.